

MARTTI LUTHER OPPI-ISÄNÄ III

Väinö Hotti

Martti Luther oli saksalainen munkki ja teologi, jonka opetukset käynnistivät uskonpuhdistuksen katolisessa kirkossa ja johtivat protestanttisen luterilaisen kirkkokunnan syntymiseen. Luther piti Raamatun kääntämistä latinasta kansan kielelle tärkeänä. [Wikipedia](#)

(nettikuva)

MARTTI LUTHER

10.11.1483 – 18.2.1546

Teh. VHn.

13. Omantunnon ihminen

*”On väärin ja turmiollista toimia omaatuntoaan vastaan” (Luther Wormsin valtiopäivillä) **KO 16 / 1948**).*

”Lutherilla oli johtotähtenä Jumalan sana ja sen valaisema omatunto. ”Hän (Luther) syvimältään ei huolehtinut muusta kuin oman sielunsa pelastumisesta, oikealla kohdalla pysymisestä Jumalan ja omantunnon edessä” (Kares, Luther, s.154).

*”Luther oli taistelijanakin ennen kaikkea omantunnon ihminen. Omatunto johti hänet taistelijan tielle, ja omatunto oli hänen vartijansa siinä jokapäiväisessä sodassa, miksi hänen elämänsä muodostui. Yrjö Alanen sanookin kuvaavasti, että omatunto on ollut inhimillisesti katsoen **Lutherin kohtalona**. Katseltaessa hänen vaelluksensa viittamerkkejä havaitaan, että omatunto johti hänet tielle, missä hänestä tuli uskonpuhdistaja. Omantunnon velvoittamana hän naulasi teesinsä Wittenbergin linnankirkon oveen. Omatunto kielsi häntä peruuttamasta piirtoakaan totuudesta, mikä hänelle oli kirkastunut. Omatunto oli hänen tukensa Wormsin valtiopäivillä. Omatunto teki hänestä profeetan. Hän oli alusta loppuun asti omantunnon taistelija. Hyvä omatunto oli hänelle samaa kuin usko Kristukseen. Paha omatunto oli sen sijaan hänelle pelottava vihollinen. Hän on itse sanonut: ‘Ei ole muuta niin suurta surun ja murheen syytä kuin syyllinen omatunto, joka on vaivattuna ja hädissään. – **Ei mikään tuota sellaista tuskaa ja murhetta kuin paha omatunto**” (167,168).*

"Hänellä oli arka omatunto ja herkkä sydän, joka usein oli vapissut Jumalan kasvojen edessä" (Kares, Luther, s.217).

"Hän ei osannut etsiä sivuteitä ja oikopolkuja, vaan omantunnonihmisenä oli aina ehdottomuuden edessä" (273).

14. Jumalan hullu

Luther oli oppinut mies, mutta hänelle olivat auenneet myös uskon näköalat. Raamatun jumalallinen viisus meni maallisen viisauden edelle.

"Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset" (1. Kor.1:25).

"hän tuntee, että hänen elämänsä korkeimpia hetkiä ovat ne, kun Jumala oli tehnyt hänet hulluksi" (Kares. Luther, s.95).

"Kyllä Jumala auttaa tai vastasi leikkisästi: 'Jumala on hullujen holhooja'" (155).

"Luther ei pitänyt taloudellisia asioita eikä myöskään politiikkaa kutsumukseensa kuuluvina...hän niin vapaalla mielellä jätti kirkonkin hallitusasiat maallisten ruhtinaitten käsiin" (156).

"Ja kuta viisaampia, oikeudenmukaisempia ja pyhempitä ihmiset ovat Kristuksesta, sitä en enemmän he vahingoittavat evankeliumia" (Gal.kirj. sel. s.59).

"En tahdo enää puhua tuon pedon kanssa, sillä on niin syvä katse ja kummallisia mietteitä päässä" (kardinaali Cajetanus) (Kares, Luther, s.90)

"Paavalikin sanoo evankeliumia ristiinnaulitusta Kristuksesta mm. ristin sanaksi ja tyhmäksi saarnaksi" (Gal. kirj. sel. s.275).

15. Ekumenia

Ekumenia pyrkii uskovien yhteyteen organisaatioita (kirkkoja) yhdistämällä. Tämä ei ole sitä yhteyttä, jota Jeesus rukoilee Joh.17. Jeesus rukoilee omiensa olemuksellista (substanssi-) yhteyttä.

"Kirottu olkoon kaikki rakkaus ja sopu, jonka säilyttämiseksi Jumalan sana täytyy vaarantaa" (Gal. kirj. sel. s.504).

"Ei, hyvä ystävä, älä tarjoskele minulle rauhaa ja yksimielisyyttä silloin, kun meiltä samalla häviää Jumalan sana, sillä siten olisi iankaikkinen elämä ja kaikki kadotettu. Tässä ei käy päinsä väistyminen tai kenenkään ihmisen mieliksi myönnötysten tekeminen. Sanan edestä on sen sijaan kaikkien väistyttävä, olkoonpa hän ystävä tai

*vihamies, sillä sitä ei ole annettu ulkonaisen maailmallisen yksimielisyyden ja rauhan tähden, vaan iankaikkisen elämän tähden. **Sanan ja opin on synnyttävä kristillinen yksimielisyys ja yhteys.** Jos se on yhtäläinen ja sama, seuraa varmaan kaikki muukin; ellei ole, ei tuloksena kuitenkaan ole mitään yksimielisyyttä. Älä siis tule minulle puhumaan rakkaudesta tai ystävydestä, jos sanasta tai uskosta tingitään...Kyllähän me mielellämme säilytämme ulkonaisen rauhan...mutta opin ja kristillisen yhteyden asiassa emme tahdo olla heidän kanssaan missään tekemisissä emmekä pitää heitä veljinä, vaan vihollisina, koska he tietoisesti pysyvät erheessään, ja me tahdomme taistella heitä vastaan hengellisessä kamppailussa. Perkeleellinen ja petollinen on se esitys ja vaatimus..., että yksimielisyyden tähden olisi väistyttävä jonkin verran ja hyväksyttävä jokin harha. Sillä tavalla perkele tahtoo vieroittaa meidät sanasta” (21. s. Kolm.j.ep.s., WA. 34, II, 387).*

16. Uskova ja maailma

*”Joka kerran tekee evankeliumista totta, **saa välttämättömästi maailman vihan**” (Kares, Luther, s.425).*

”Evankeliumi kun on senlaatuinen oppi, että se jo luonnostaan ja lisäksi saatana ilkeyden tähden tuo mukanaan ristin” (Gal. kirj. sel. s.675).

”Me taas, koska pyrimme olemaan mieleisiä Jumalalle emmekä ihmisille, ärsytämme vastaamme perkeleellisen ja helvetillisen vihan sekä saamme kärsiä maailman taholta herjausta ja pilkkasanoja, kuolemaa ja kaikkea onnettomuutta” (Gal. kirj. sel. ss.81,82).

*”Mutta se, joka pyrkii olemaan mieliksi Jumalalle, **saa ihmiset sydäntyneiksi vihollisikseen**” (82).*

”niin kuin Kristuksen lihan ja veren koskettamaa ristinpuuta pidetään kallisarvoisena pyhäinjäännöksenä, niin vielä enemmän ne ahdistukset, vihat ja vainot, joita kristitty maailman puolelta saa osakseen, ovat kalliita pyhäinjäännöksiä, koska ne ovat kätkeyt Herran rakastavaan sydämeen ja jumalalliseen tahtoon” (Kares, Luther, s.427).

*”Eihän maailmalla olekaan sitä armoa, että se kiittelisi hurskasten hyviä tekoja, puhumattakaan siitä, että se antaisi niistä korvausta; sillä se ei niitä huomaa, ja, jos huomaakin, se ei arvostele niitä hyviksi teoiksi, **vaan häijyimmiksi tihutöiksi**, ja ne, jotka sellaisia tekevät, se potkii pois maailmasta ihmiskunnan turmiollisimpana ruttona. Niinhän Kristuskin, maailman Vapahtaja, sai äärettömän suurista ja sanomattomista hyvistä teoistaan osakseen häpeällisimmän ristinkuoleman. Samoin tuli apostoleista, jotka toivat maailmalle armon ja iankaikkisen elämän sanan,*

‘kaiken maailman tunkio ja joka miehen hylky` (1. Kor.4:13)’ (Gal.kirj. sel. ss.401,402).

*”Mistä syystä he siis niin katkerasti vihaavat meitä? Yksinomaisesti **siitä syystä, että he ovat kuulleet uusia opettajia**” (Gal. kirj. sel. s.491).*

*” Samoin nykyään Lutherin nimi on **maailman mielestä kaikkein vihattavin**: se joka minua kiittää, tekee suuremman synnin kuin kukaan epäjumalanpalvelija, rienaaja, valapatto, huorintekijä, aviorikkoja, murhaaja, varas” (Gal. kirj. sel. s.502).*

*”Ken vain on syntynyt ja elää Kristuksessa ja kerskaa tästä syntymästään ja jumalallisesta perinnöstä, **saa vainoojaksi Ismaelin**” (Gal. kirj. sel. s.533).*

”Ken ikinä siis on valmis opettamaan Kristusta ja tunnustamaan häntä vanhurskautenamme, hänen on pakko kohta kuulla olevansa vahingollinen, epäjärjestyä aikaansaava ihminen” (Gal. kirj. sel.s.535).

”Valeapostolit pilkkasivat Paavalia Galatalaisten kuullen tähän tapaan: Hän on äksypäinen ja riidankipeä mies: pikkuseikan tähden menee rikkomaan seurakunnissa vallitsevan yksimielisyyden, ja vain siitä syystä, että yksin on olevinaan viisas, yksin tahtoo arvonantoa osakseen - . Näin väärin Paavalia syyttäen tekivät hänet monen silmissä vihatuksi” (Gal. kirj. sel. s.584).

”Julistuksellaanhan he (kristityt) yksinkertaisesti vain hankkivat itselleen maailman vihat ja vainot sekä herättävät pahennusta” (Gal. kirj.sel. s.592).

*”Kaikki oli ennen evankeliumin esiintuloa niin leppoisan rauhallista, mutta nyt, kun sitä on julistettu, kaikki menee mullin mallin...hurskaat saavat maailmassa pitää hyvänä sen kunnianimen, että ovat kapinallisia, rauhanrikkomia ja lukemattomien onnettomuuksien aiheuttajia...**Älköön tunnustautuko kristityksi se, joka ei halua kärsiä vainoa Ismaelin puolelta**” (Gal. kirj. sel. ss.533,534).*

*”Evankeliumin kukoistaessa täytyy siis ristin pahennuksen välttämättömyyden pakosta seurata – muussa tapauksessa perkeleeseen ei ole sattunut täysosuma, vaan häntä on vain keveästi huitaistu. Jos tulee täysosuma, hän ei pysy rauhallisena, **vaan alkaa metelöidä kauheasti ja panee kaiken sekaisin**” (Gal. kirj. sel. s.594).*

”Paavalilainen sanonta: ‘maailma on minulle ristiinnaulittu’, toisin sanoen, päättelen maailman kadotukseen tuomituksi; ‘ja minä maailmalle’, toisin sanoen, maailma vuorostaan päättelee minut kadotukseen tuomituksi. Me siis ristiinnaulitsemme ja kadotukseen tuomitsemme toinen toisemme: minä kiroan perkeleen myrkkynä maailman koko vanhurskauden ja opin; maailma vuorostaan kiroaa minun oppini ja

tekoni, päättelee minut ruttoisaksi mieheksi, vääräoppiseksi, kapinalliseksi” (Gal. kirj. sel. ss.693,694).

”Hurskaat taas puolestaan sanovat maailmaa – niin, ‘maailma` ei Pyhässä Raamatussa merkitse vain julkijumalattomia rikollisia, **vaan niitäkin, jotka ovat hyvin vilpittömiä, hyvin viisaita ja hyvin pyhiä – perkeleen lapsiksi, jotka tarkkaan seuraa isänsä askeleita**” (Gal. kirj. sel. ss.694,695).

”Näin sanomalla Paavali siis todistaa **Pyhän Hengen antamalla pohjattomalla vihalla vihaavansa maailmaa, ja maailma puolestaan pohjattomalla pahan hengen antamalla vihalla vihaavan häntä; on kuin hän sanoisi: Ei mitenkään voi olla mitään sovinnollista suhdetta minun ja maailman välillä**” (Gal. kirj. sel. s.695).

”Vainoaaahan ja surmaahan meitä maailma, **vihaavathan meitä valeleveljet mitä kiivaimmin, kauhistaahan meitä kamalasti sydämässämme saatana tulivuolineen vain sen vuoksi, että opetamme Kristuksen olevan vanhurskaudemme ja elämämme**” (Gal. kirj. sel. s.703).

17. Laki ja evankeliumi

Kysymys laista ja evankeliumista on tänään yhtä ajankohtainen kuin 1500 – luvullakin. Aikamme on pitkälti **antinomistinen**.

”Saatana... synnyttää...niiden lahkosuunnan, jotka opettavat, että kymmenen käskyä olisi seurakunnasta poistettava ja ettei ihmisiä saa peloittaa lailla, **vaan suloisesti kehoittaa Kristuksen armolla**” (Gal. kirj. sel. s.12).

”Se lain käyttö on siis kaikkein parhain, kun näet lakia osataan viljellä siinä määrin, että se nöyryyttää ja **pane janoamaan Kristusta**” (Gal.kirj. sel. s.396).

”Samoin lakikin oikeassa käytössä ollessaan muitta mutkitta paljastaa synnin, saa aikaan vihaa, syyttää, saattaa kauhuun ja **vie mielet epätoivon partaalle**. (Tämä on lain varsinainen käyttö,) ja tähän lain (pitää) pysähtyä” (Gal. kirj. sel. s.376).

”Lain varsinaisena tehtävänä onkin saada meistä syynalaisia, nöyryyttää ja tappaa meitä, viedä meitä helvettiin ja riistää meidät puti puhtaiksi, mutta siinä tarkoituksessa, että tulisimme vanhurskaiksi, meidät korotettaisiin ja tehtäisiin eläviksi, vietäisiin taivaan korkeuksiin ja saisimme omaksemme kaiken. **Se siis ei tapa vain tappaakseen, vaan se tappaa elämäksi**” (Gal. kirj. sel. s.413).

”Luther sanoo, että kirkossa sekä laki että evankeliumi on pidettävä voimassa ja saarnattava; evankeliumi edellyttää lakia ja on ilman sitä tarkoitukseton. Jos lakia halveksitaan, ei evankeliumikaan puhtaana pysy. Jos lain kimppuun hyökätään

vaikka evankeliumin kunnian tähden, niin evankeliumi siitä enemmän kärsii” (TK. s.52).

”Luther sanoi, että kukaan paaveista ei ole häntä kiusannut niin paljon kuin Agricola (Johannes). **Agricola väitti, että katumusta ei synnytä laki, vaan evankeliumi, joten kristillisessä kirkossa ei sovi lainkaan saarnata lakia.** ‘Kymmenen käskyä kuuluu raastupaan eikä saarnastuoliin. Kaikki ne, jotka ovat tekemisissä Mooseksen kanssa, menevät varmasti perkeleen huomaan. Hirteen Mooseksineen!’” (TK. s.53).

”Sokeuksien sokeutta on, Luther kirjoittaa, että ei tahdota saarnata lakia ilman ja ennen evankeliumia. **Kuinka on mahdollista saarnata syntien anteeksiantamusta, ellei sitä ennen ole olemassa mitään syntejä?**” (TK. s.54).

”Lailla on määränsä, miten pitkälle sen on lupa mennä ja mitä sen on aikaansaattava, nimittäin Kristukseen saakka, kauhistaakseen katumattomia Jumalan vihalla ja armottomuudella. Samaten on evankeliumillakin oma virkansa ja tehtävänsä saarnata syntien anteeksiantamusta murheellisille omilletunnoille...Kun nyt kumpikin, laki ja evankeliumi, tulevat peräkkäin, ja laki havaitsee minut syntiseksi, tekee minut syylliseksi ja tuomitsee minut, evankeliumi taas lausuu: Ole turvallisella mielellä, sinun syntisi ovat sinulle anteeksiannetut ja niin sinä olet autuas – kumpikin on Jumalan sana, mutta kumpaa minun on uskottava? Sen opettaa sinulle Pyhä Paavali: ‘Uskon tultua’, hän sanoo, ‘me emme enää ole kasvattajan alaisia’, ja se on **lain loppu**” (Pieper, Dogmatiikka, s.480).

”Me uskomme...että lainsaarnaa ei ole ahkerasti harjoitettava ainoastaan epäuskoisten ja katumattomien parissa, **vaan myös...uskon kautta vanhurskautettujen parissa**”, perustellen tätä kantaa seuraavasti: ”Vaikka nämä näet ovatkin uudestisyntyneitä ja mielensä hengessä uudistuneita, ei uudestisyntyminen ja uudistus kuitenkaan tässä elämässä ole täydellinen” (Pieper, Dogmatiikka, s.483 / Yksimielisyyden ohje).

”Sitä, joka hyvin hallitsee tämän taidon, lain erottamisen evankeliumista, pidä suurella arvossa ja **nimitä häntä Pyhän Raamatun tohtoriksi**” (Pieper, Dogmatiikka, s.485).

”Mahdotonta on, että Kristus ja laki voisivat samanaikaisesti asua sydämessä;; joko lain tai Kristuksen on väistyttävä” (Pieper, Dogmatiikka, s.486).

”Rooman kirkolle on lain ja evankeliumin sekoittaminen tarpeen, jotteivät ihmiset pääsisi varmuuteen armosta ja autuudesta, mikä tekisi lopun paavin valtakunnasta” (Pieper, Dogmatiikka, s.487).